

Interviu cu scriitoarea Ileana VULPESCU

Iulian Cătălui: Cum v-a venit titlul acesta, destul de interogativ-fatalist, schopenhaueriano-pesimist-patetic, al celui mai recent roman al dumneavoastră, prezentat la Brașov, *Noi, doamnă doctor, când o să murim?*

Ileana VULPESCU: *Titlul a fost ales cu mult înainte de moartea soțului meu, scriitorul și traducătorul Romulus Vulpescu, și a fiicei mele. Este de fapt o replică a unui copil autist din roma-*

nul meu, care vrea să moară. Fiecăruia ne vine rândul, nu-i așa, la moarte, când locurile nu mai sunt ocupate. Pe de altă parte, coperta romanului este a soțului meu, scriitorul și traducătorul Romulus Vulpescu, scoasă, extrasă chiar de pe Internet, așa, ca un colaj etc.

„Am refuzat să bat la mașina de scris, dar niciodată n-aș scrie ceva la calculator, pe laptop sau pe tabletă. Parcă cineva ar sta în spatele meu, o persoană străină, de exemplu, dacă aș scrie la calculator.”

I.C.: Vizavi de personajul copilului autist dar și de alte romane, de exemplu, *Arta conversației*, cum vă alegeți personajele, caracterele, protagoniștii?

Ileana VULPESCU: *Este greu să-ți alegi personajele, dar de obicei le alegi din realitate, însă mai adaugi, evident, și fantezia, imaginația ta. Mai sunt și lucruri transmise din gură în gură. Totodată, un personaj literar se creează și din realitate, dar este importantă și originalitatea autorului respectiv. Chiar și biografiile sunt uneori transformate, schimbate, recreate. Pe de altă parte, unele personaje nu au model din realitate. Eu una nu mă depărtez de adevărul istoric, adevărul din realitatea de zi cu zi, dar restul este pur și simplu și fabulație.*

I.C.: Cum vă scrieți cărțile, de pildă, Mihai Eminescu avea un fel de caiet de velur în care își nota, scria, creațiile, gândurile etc.?

Ileana VULPESCU: *Eu continui să scriu de mână, cu pixul, pe caiete. Nu știu să scriu, să compun la calculator, computer, mă rog, cu bătrânețea este mai greu. Am refuzat să bat la mașina de scris, dar niciodată n-aș scrie ceva la calculator, pe laptop sau pe tabletă. Parcă cineva ar sta în spatele meu, o persoană străină, de exemplu, dacă aș scrie la calculator.*

I.C.: În acest context al informatizării cărții, mai are aceasta o șansă în continuare? Lumea va citi cărți mai mult pe calculator, celebrele e-books, sau va rămâne fidelă formei tipărite, pe hârtie?

Ileana VULPESCU: *Niciodată nu trebuie să împovărezi pe alții cu durerile noastre. Eu nu sunt așa de pesimistă, oricât ar fi de fantasmagorică ar fi lumea în care trăim. Vrem să comunicăm cu semenii noștri și cât timp comunicăm este bine. Internet-ul face o mare concurență literară cărții, literaturii, chiar și presei etc., însă important este să știi ce să cauți și ce să citești. Pentru moment, Internet-ul este bun, nu se poate prelua tot ce s-a scris în biblioteci, de pildă. Eu cred în sinceritatea omului care scrie, iar cel care citește face un act de sinceritate și el.*

I.C.: Ați avut manuscrisul romanului *Noi, doamnă doctor*, când o să murim? în sertar, sau l-ați scris acum?

Ileana VULPESCU: *Cartea era scrisă înaintea morții soțului meu, Romulus Vulpescu. Cartea scrisă este mai comodă față de e-book, de pildă. Nicio plăcere nu este mai mare decât cititul, pe lumea aceasta. Singurul moment de mulțumire este atunci când am pus punct final scrierii unei cărți.*

„Trebuie să recunosc sincer că literatura română de astăzi, de pildă, eu nu o văd nicicum, în niciun fel, pentru că, pur și simplu, nu am citit-o!”

I.C.: Cum era pe vremea comunismului, inclusiv cu desti-

nul cărților? V-ați considerat un scriitor disident sau unul „rezistent prin cultură”?

Ileana VULPESCU: *Am fost întrebată, de exemplu, care sunt personajele reale din romanul meu cel mai de succes, *Arta conversației*, iar singurul personaj real era... Iosif Visarionovici Stalin! Romanul meu critica de fapt perioada lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, nu pe cea a lui Nicolae Ceaușescu, totuși! Am fost astfel acuzată că aș fi fost ipocrită, că Gheorghiu-Dej murise, că unde era curajul meu etc., dar am sugerat și care era adevărul pe timpul și domnia lui Ceaușescu. De fapt, erau tolerate aluzii la ce se întâmpla atunci. Dar comunismul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej era unul mult mai dur, mai criminal, fiind plin de pușcării politice și numeroși deținuți politici. Nu eram o oportunistă, am spus parțial ce era și pe vremea lui Ceaușescu, dar fără să mint. Am suferit și eu că mi s-a luat toată averea, mama mea și-a pierdut sănătatea etc., nu am fost niște bogătași, dar ni s-a luat totul! Cu toate acestea, nu sunt o victimă a regimului comunist și nu am fost disidentă. Mi-ar fi rușine să spun asta, când au fost foarte mulți deținuți politici. Eu eram un cetățean pașnic, liniștit, îmi țineam gura etc. Astăzi, cultura este abandonată, marginalizată, fiecare regim are și lucruri bune, dar și lucruri proaste.*

I.C.: Cum vi se pare literatura română de după 1989, ce părere aveți despre curentele literare postdecembriste, despre Generația 1990 sau 2000, „milenarismul”, „fracturismul”, aduc ele ceva nou în cadrul literaturii noastre sau celei europene, mondiale?

Ileana VULPESCU: *Trebuie să recunosc sincer că literatura română de astăzi, de pildă, eu nu o văd nicicum, în niciun fel, pentru că, pur și simplu, nu am citit-o! Deci, ar fi profund nedrept să emit orice fel de judecată de valoare sau literară asupra curentelor literare, „generațiilor” de după Decembrie 1989. Eu una sunt mai conservatoare, așa, de pildă, am recitit niște scriitori ca Anton Pavlovici Cehov. De asemenea, am mai citit „literatură de pușcărie”, sau de detenție, literatura deportaților, a deținuților politici, apărută evident după 1989, pentru că, parafrazăndu-l pe marele istoric Nicolae Iorga, eu nu vreau să uit, „cine uită, nu merită”.*

I.C.: Credeți în viața viitoare, în reîncarnare, în lumile paralele, în fenomenele paranormale, în irațional, ilogic etc., sau în credința ortodoxă, având în vedere proliferarea tuturor acestor „direcții”, mai ales după 1989?

Ileana VULPESCU: *Nu mi-aș dori, parcă, o viață viitoare, dar există niște fenomene care nu pot fi explicate, vise premonitории, previzionări de tot felul. Acestea sunt lucruri care nu pot fi explicate în mod rațional, logic, științific. Nici despre materie nu știu totul, așa că regimurile materialiste, inclusiv cel comunist, nu dețin adevărul absolut. Pe de altă parte, nu ne-am pierdut credința religioasă ortodoxă în timpul comunismului. După cum se știe, materialismul a fost inventat de către francezii moralistului filosof și scriitor Voltaire. Cu toate acestea, în prezent se face o prea mare paradă de credință, de creștinism de tip ortodox. Eu resping toate credințele lumii acesteia.*